

- 1. A Gáz törvény és a Villamos Energia törvény módosítása:** A módosítás elsősorban az egyetemes szolgáltatók gáz, illetve villamos energia árával kapcsolatos árszabályozást érinti.
- 2. Az új magyar áramtőzsde indítása:** 2010. július 20-án elindult az új magyar áramtőzsde. Összefoglaljuk az ezzel kapcsolatos a legfontosabb információkat.
- 3. A Megújuló Energia Cselekvési Terv benyújtásának elhalasztása:** Bár az eredeti határidő 2010. június 30-a volt, az új magyar kormány haladékot kapott a Megújuló Energia Akcióterv Európai Bizottsághoz való benyújtására.
- 4. Okos mérés:** A Magyar Energia Hivatal (MEH) közzétette azt a véglegesített szakértői anyagot, amely az okos mérés magyarországi bevezetésének részleteit elemzi.
- 5. Jelentős piaci erő határozatok:** A MEH közzétett két határozatot a gáz nagykereskedelmi és kiskereskedelmi piacán jelentős piaci erővel rendelkező engedélyesek meghatározásáról.

kapcsolat:

dr. Unger Balázs
Partner

bunger@bansszabo.hu

közvetlen tel.:

+36-1-505-4855

Bán, S. Szabó & Partners

In cooperation with GLEISS LUTZ with offices in Berlin, Frankfurt, Munich, Stuttgart, Brussels, Düsseldorf

Top ranked
CHAMBERS
EUROPE
2008

1. A Villamos Energia és a Gáz Törvény módosítása

Az új magyar parlament 2010. június 14-én elfogadta a 2010. évi LV. törvényt (a „Módosítás”) amely módosítja a Földgázellátásról szóló 2008. évi XL törvényt (a „Gáztörvény”) és a Villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI törvényt (a „Villamos Energia Törvény”). A Módosítás értelmében az egyetemes szolgáltató (ESZ) fogyasztói árait és az új árszabályozási struktúrát az illetékes miniszter állapítja meg a MEH javaslata alapján.

A korábbi rendszer

A Gáztörvény az elfogadásakor eredetileg azt tartalmazta, hogy a miniszter az induló egyetemes szolgáltatói gázár meghatározására jogosult, ezt követően pedig a MEH jogosult bármilyen módosítás elfogadására, és a MEH felügyeli az Egyetemes szolgáltatók áralkalmazását. Ezt követően az előző kormány némileg módosította ezt a rendszert azáltal, hogy a vonatkozó miniszteri rendeletbe új árképletet fogadott el, valamint ismét a miniszter jogává tette az alkalmazható legnagyobb árrés meghatározását.

A Módosítás

A jelenlegi rendszer egy további lépést jelent a gáz és villany ár miniszteri felügyelete irányába. A módosítás előírja ugyanis, hogy a jelenlegi árak változatlanul maradnak mindaddig, amíg a miniszter új árszabályozásra vonatkozó rendeletet meg nem alkot. A Módosítás miniszteri indokolása szerint ez csupán egy átmeneti állapot és az új árrendszer a piaci szereplőkkel együttműködésben kerül majd kialakításra.

EU előírások

A miniszteri rendelet szerint a Módosítás összhangban van a vonatkozó EU előírásokkal, mivel lehetőség van ellátási kötelezettségek előírására is,

amely többek között az ellátás árára is vonatkozhat. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a vonatkozó EU irányelvek az ármeghatározás miniszteri befolyásolásának csökkentését célozzák. A 2003/54/EK irányelv szerint a kormánynak, illetve a miniszternek nem lehet befolyása az energia, illetve a gáz árának meghatározására és a nemzeti regulátornak (a MEH) kell függetlenséget biztosítani az árszabályozásban. Minden bizonnyal ezért tekintendő az újonnan bevezetett rendszer átmenetinek.

2. Az új magyar áramtőzsde indulása

Bár 2001 óta jogi lehetőség van szervezett árampiac létrehozására, a magyar áramtőzsde megvalósulására 2010-ig kellett várni.

Az áramtőzsde létrejöttéig vezető út

Bár a 2001-es villamos energia törvény már megalkotta a szervezett villamos energia piac jogi alapjait, nem történtek érdemi lépések annak létrehozatala irányában mindaddig, amíg a Mavir Zrt., a magyar átviteli rendszerirányító, létre nem hozta HUPX Zrt. nevű projekt társaságot 2007-ben a magyar áramtőzsde létrehozatala és működtetése céljából.

A szükséges MEH engedélyek megszerzését követően a HUPX megállapodást kötött az EPEX Spot-tal 2010 márciusában a rendszer üzemeléséhez szükséges infrastruktúra szolgáltatása céljából. A kereskedési rendszer az EPEX Trading System, ugyanaz, mint amelyen a francia, német/osztrák, valamint a svájci áramtőzsde működik. A tranzakciók klíringháza az European Commodity Clearing AG.

A rendszer tesztüzeme 2010. június 18-án kezdődött 17 jövőbeni áramtőzsde taggal. A magyar áramtőzsde 2010. július 20-án indult egy bevezető időszakot követően. Az induló kereskedés mértéke meghaladta az előzetes várakozásokat.

Résztevők

A Villamos Energia Törvény értelmében a termelők, a kereskedők, az egyetemes szolgáltatók, a fogyasztók, és - a jogszabályban meghatározott különleges

esetekben - az átviteli rendszerirányító és az elosztó hálózati engedélyesek köthetnek ügyleteket az áramtőzsdén. A legjelentősebb piaci szereplők már résztvevők (és számos külföldi cég is tagja a HUPX-nek), vagy érdeklődést mutattak az áramtőzsde iránt. A HUPX várakozásai szerint a szervezett piaci tagok száma elérheti a harmincat a közeljövőben.

A magyar áramtőzsde jövőbeni esélyei

Az Európai Unióban több, mint 15 áramtőzsde működik. Többségükre az Európai Áramtőzsde árai jelentős befolyással bírnak. A magyar áramtőzsde nem az első a régióban, mivel Bécs, Bukarest, Varsó és Prága már rendelkezik áramtőzsdével. A Prágai áramtőzsdén (PXE) továbbá 2009. március 2-a óta lehetőség van future ügyletek kötésére magyar áram tekintetében, az osztrák áramtőzsde (EXAA) a PXE-vel közösen új szolgáltatásokat indított forward ügyletek és villamos energia derivatívák tekintetében, melyek keretében többek között magyar villamos energiával való kereskedés is lehetséges. Következésképpen a magyar áramtőzsde komoly versenyhelyzetben lesz már az indulásától kezdődően.

Egyes vélemények szerint annak ellenére, hogy a magyar áramtőzsde indulása sikeresnek tekinthető, szükség lehet a jövőben a regionális áramtőzsdék integrálására.

3. Megújuló Energia Cselekvési Terv

A magyar kormány haladékat kapott 2010. szeptember 30-ig a Megújuló Nemzeti Cselekvési Terv (MNCST) benyújtására.

A kormány azzal indokolta a halasztási kérelmet, hogy a korábbi kormány tervezetét módosítani kívánja, valamint egy iparági szintű egyeztetést szeretne a módosított MNCST-ről.

Az MNCST a 2009/28/EK sz. irányelv előírásainak teljesítése miatt vált szükségessé, amely a tagállamoknak előírja egy MNCST benyújtását annak érdekében, hogy bemutassák azon cselekvési tervüket, amely alapján növelni tudják 2020-ig a megújuló energia arányát a nemzeti szintű energia fogyasztásban. Magyarország tekintetében 13% az

előírt arány, amely a jelenlegi 6%-os arány jelentős növekedését jelentené.

A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján a kormány a fenti célokat többek között

- az energia hatékonyság növelésével,
- a jelenlegi engedélyezési eljárások egyszerűsítésével;
- zöld közbeszerzések lebonyolításával

kívánja elérni. Egyelőre kérdéses, hogy a kormánynak van-e preferenciája a megújuló energia források kívánatos összetételét illetően.

4. Okos mérés

A MEH közzétette a honlapján azt a szakértői jelentést, amely az okos mérés magyarországi bevezetésének lehetőségeivel foglalkozik. A szakértői jelentés javaslatokat fogalmaz meg a bevezetés időzítésére, az okos mérési modellre, valamint a bevezetéssel érintett iparágakra vonatkozóan.

Az okos mérésről általában

Okos mérés már létezik Európa néhány országában a lakossági fogyasztók körében (pl. Svédország, Olaszország), de a legtöbb országban csupán ipari nagyfogyasztók fogyasztását merik ezzel az eljárással. A jelenleg használt mérőberendezésekkel ellentétben, az okos mérők elektronikusan mérnek és - egy távközlési hálózat részeként - lehetővé teszik a szolgáltatók számára, hogy a szolgáltató központban rendelkezésre álljanak a mért adatok a mérőórák helyszíni leolvasása nélkül. Ez a fajta leolvasási módszer lehetővé teszi a rugalmas áralkalmazást a fogyasztói szokások figyelembe vételével. Végül, figyelemmel az okos mérők komplex mérési képességére, ez a mérési módszer a fogyasztókat hatékony (azaz csökkentett) energiafelhasználásra készítheti.

Az EU szintén támogatja az okos mérés ötletét. A 2004/22/EK irányelv szerint az egyik tagállamban hitelesített okos mérő a másik tagállamban is hitelesítettnek tekintendő. A 2006/32/EK irányelv szintén támogatja az okos mérés gondolatát anélkül azonban, hogy erre vonatkozóan kötelező érvényű előírást tartalmazna. Az Európai Parlament ITRE/6/53775 sz. határozata szintén foglalkozik az okos méréssel, azonban szintén nem tartalmaz kötelező előírást az okos mérési rendszer tartalmát, illetve a bevezetés határidejét illetően.

A szakértői jelentés

A szakértői jelentés a MEH és a Világbank megbízása alapján készült. A szakértői jelentés az iparági szereplők véleményének a figyelembevételével készült, az érintett társaságokkal lefolytatott workshop-ok eredményeként.

A bevezetés területei

A szakértői jelentés a villamos energia és a gázfogyasztás mérésére javasolja alkalmazni az okos mérést. A szakértői jelentés szerint a hőfogyasztás mérésére az okos mérés technikai okokból csak későbbi időpontban lesz alkalmas.

Időzítés

A szakértői jelentés 2014-et irányoz elő egy lehetséges bevezetés időpontjaként. A szakértői jelentés az alábbi bevezetési állomásokkal számol:

- 2010-2011: Előkészítő fázis: a szükséges jogszabályi változtatások elfogadása.
- 2011: Meghatározott számú pilot projekt indítása országosan legalább projektenként 10.000 fogyasztó elérésével.
- 2013: A pilot projektek lezárása, azok értékelése, a koncessziós pályázatok kiírása és lebonyolítása a mérővállalatok számára.
- 2014: Az okos mérés országos szintű bevezetése.

Maga a szakértői jelentés is elismeri, hogy a fentiek szűk határidőknek tekintendők.

A javasolt okos mérési modell

A szakértői jelentés három alapmodellt elemez: az elosztói modellt (ahol az okos mérést a DSO végzi a saját tulajdonában lévő berendezésekkel), a kereskedői modellt (ahol az okos mérést a kereskedő végzi a saját okos mérőberendezéseivel) és a független mérővállalati modellt. Ezen modellek közül a szakértői jelentés a független mérővállalati modell mellett foglal állást. Az elosztói modellt nem támogatta¹ a jelentés mivel a DSO (legalábbis rövidtávon) nem lesz érdekelt az energiahatékonyság javításában. A kereskedői modellt azért nem támogatta a jelentés, mert a kereskedőváltás esetén igen komplikált átadás-átvételi eljárásra lenne szükség és azt egyébként sem támogatták az iparági szereplők. Ezen túlmenően a független mérővállalati modell biztosítja a legnagyobb megtérülést a modell bevezetésével járó beruházásokra vonatkozóan.

A független mérővállalati modell legfontosabb jellemzői a következők:

- Új társaság: a független mérővállalat a tulajdonosa az okos mérő berendezéseknek és jogilag szét van választva a többi iparági szereplőtől.
- A mérővállalat szereli fel a mérőberendezéseket a fogyasztási helyre és ő is tartja karban azokat.
- A mért fogyasztási adatok begyűjtése és mérése a DSO helyett a mérővállalat joga és kötelezettsége. A begyűjtött adatokat a mérővállalat átadja a DSO-nak, illetve a kereskedőnek.
- A számlát a DSO/kereskedő állítja ki.
- Multi-utility modell is javasolt (vagyis okos mérő méri a gáz és a villamos energia

¹ bár számos piaci szereplő ezt a modellt támogatta

fogyasztást is) a beruházási költségek, valamint azok megtérülésének optimalizálása céljából.

- a jelentés területi kizárólagosságot javasolt adni a mérővállalatoknak, ugyanakkor nem támogatja a nemzeti szintű mérővállalati modellt.

Amint az látható volt az iparági szereplők reakcióiból, jelentős támogatást élvez az elosztói modell is, ezért az még kérdéses, hogy a jogalkotó a független mérővállalati modellt alkalmazza-e, vagy az elosztói modellt preferálja.

5. Jelentős piaci erő határozatok

A MEH két olyan határozatot hozott, amelyben jelentős piaci erővel (JPE) rendelkező vállalatokat határozott meg a gáz nagykereskedelmi, és a gáz kiskereskedelmi piacon. Mindkét határozat bíróság előtt megtámadható.

Gáz nagykereskedelmi JPE

A MEH az E-On Földgáz Trade Zrt-t határozta meg JPE-ként a gáz nagykereskedelmi piacon. A MEH nem állapított meg kötelezettséget a JPE társaságra annak ellenére, hogy erre lehetősége lett volna a Gáztörvény alapján.

A JPE meghatározás nem jelentett meglepetést, tekintve, hogy az E-On Földgáz Trade Zrt. a piac 55%-ával rendelkezik, miközben a második számú piaci szereplő, a MOL Energiakereskedő Zrt. mindössze 16%-os piaci részesedéssel bír. Mindazonáltal, a JPE piaci részesedése folyamatosan csökkent a piaci liberalizáció bevezetése óta főleg az ún. gas release és contract release programoknak köszönhetően². Ezen

² Ezt a kötelezettséget az EU állapította meg amikor jóváhagyta az E-on-Mol gázüzletág átruházási tranzakciót. Ez azt jelenti, hogy számos hosszú távú gázszolgáltatási szerződést át kellett ruházni a versenytársakra és egy meghatározott mennyiségű gázt eladásra kellett felkínálni a

piaci struktúra változására nem lehet számítani a közeljövőben a MEH szerint.

A MEH nem írt elő kötelezettséget az E-On Földgáz Trade Zrt. részére mivel - a MEH indokolása szerint - a jelenlegi piaci folyamatok arra utalnak, hogy a JPE-nek nem lesz lehetősége a domináns pozíciójával való visszaélésre.

Gáz kiskereskedelmi JPE

A nagyfogyasztók kiskereskedelmi piacán a MEH nem azonosított JPE-t. A kis- és közepes (20-100 m³/h közötti fogyasztású) fogyasztók kiskereskedelmi piacán a MEH az E.On Energiaszolgáltató Kft-t, a GDF Suez Energia Magyarország Zrt-t, a Fővárosi Gázművek Zrt-t és a TIGÁZ Tiszántúli Gázzolgáltató Zrt-t azonosította JPE-ként.

Tekintve ez utóbbi piacon tapasztalható elégtelen versenyt, a MEH minta ajánlat közzétételi kötelezettséget állapított meg a JPE-k vonatkozásában. Ennek határideje 2010. július 1-je volt a 2010. július 1-jén kezdődő gázévre vonatkozóan, míg a 2011. július 1-jei gázévre vonatkozóan ennek a határideje 2010. október 1-je. A fogyasztók 2010. július 15-ig élhettek a referencia ajánlat elfogadásának jogával a 2010/2011-es gázév vonatkozásában, és ugyanezt a 2011/2012-es gázév vonatkozásában 2010 decemberében tehetik majd meg. A JPE-k az ugyanazon cégcsoporthoz tartozó egyetemes szolgáltatóknál az érintett fogyasztók által a 2009/2010-es gázévben vásárolt gázmennyiségnek megfelelő gázt voltak kötelesek minta ajánlat útján vételre felajánlani.

A nagyfogyasztók piacán azért nem került JPE meghatározásra, mert egyetlen gázkereskedő vagy elosztó sem volt képes 20%-ot elérő piaci részesedésre szert tenni ezen a piacon és a három legnagyobb piaci szereplő együttes piaci részesedése jelentősen csökkent a piaci liberalizáció óta.

A kis- és közepes fogyasztók kiskereskedelmi piacán azért került sor JPE-k meghatározására, mert

liberalizált piacon. Ezek a programok hozzávetőlegesen a magyar piac 15-20%-át fedik le.

- a piacon nem történt jelentősebb változás a piaci liberalizáció óta, valamennyi piaci szereplő megtartotta a piaci részesedését;
- a négy legnagyobb földgáz kereskedő piaci részesedése elérte a 80%-ot anélkül, hogy bármelyikük is elérte volna a 40%-os piaci részesedést, ami oligopol jellegű piaci struktúrát jelent;
- a négy legnagyobb szolgáltató inkumbens szolgáltatóként egyben a területileg illetékes DSO és egyetemes szolgáltató cégcsoportjához tartozik.

A MEH a fenti kötelezettségeket annak érdekében állapította meg, hogy a fogyasztók egymással összehasonlítható nyilvánosan elérhető ajánlatok közül választhassanak. A MEH álláspontja szerint, ez elő fogja segíteni a hatékony versenyt a piacon, mivel az ajánlatok ezen összehasonlíthatósága nem létezett, a szolgáltatók csupán egyedi ajánlatokat adtak a fogyasztóknak.

Jelen cikk tartalma nem minősül jogi tanácsadásnak. Kérjük folyamodjon külön tanácsadásért egyedi kérdés vagy kérés esetén.